

نشست مدیران سازمان پژوهش با وزیر آموزش و پرورش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نشست
مدیران سازمان پژوهش
با وزیر آموزش و پرورش

تهیه و تنظیم: اداره روابط عمومی و امور بین‌الملل
طراح گرافیک و صفحه‌آرا: مجتبی زند

تهران | خیابان کریمخان | خیابان ایرانشهر | ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش |
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی | کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ |
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ | نامبر: ۸۸۳۰۹۲۶۵ | سایت: www.oerp.ir

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نشست مدیران سازمان پژوهش با وزیر آموزش و پرورش

در نشستی که با حضور دکتر محسن حاجی میرزایی وزیر آموزش و پرورش و دکتر حسن ملکی معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و جمعی از مدیران سازمان در تارسخ هفتم تیر سال جاری در سالن اجتماعات وزارت آموزش و پرورش برگزار شد، عملکرد سازمان پژوهش در سال کاری اخیر مورد ارزیابی قرار گرفت.

در شروع این نشست محسن حاجی میرزایی بیان کرد:

هدف این جلسه گزارش عملکرد نیست بلکه بیشتر ارزیابی عملکرد است. ما می‌خواهیم به پشت سر برگردیم و نگاه کنیم تا ببینیم در این سال‌ها چه کار کرده‌ایم. توصیه فرهنگ دینی ما این است که هر روز این کار را انجام دهید و ما هم ان شاء الله این کار را خواهیم کرد.

اکنون ما در یک نقطه عطف قرار داریم، این تیم صرف‌نظر از اینکه خودش بخواهد این مسیر را ادامه دهد و یا اینکه آن را به دست گروه دیگری بسپارد، باید از مختصات نقطه‌ای که در آن بوده تا مختصاتی که الآن در آن قرار گرفته است، یک ارزیابی انجام دهد. یعنی حرکت کمی و کیفی مشاهده شود و بررسی کند تا ببیند چه ارمغانی را برای مسئولان بعدی به جای گذاشته است. گزارش عملکرد در کتاب چاپ می‌شود و در اختیار بعدی‌ها قرار می‌گیرد اما اینکه شما چگونه این کار را مدیریت و ساماندهی کرده‌اید و به پیش برده‌اید آن ارزشی است که شما ایجاد کرده‌اید. عملکرد ما وقتی است که یک تغییری ایجاد کنیم و یک تمایزی را به وجود بیاوریم و یک ضرورتی را متوجه شویم و اصلاح کنیم.

در سازمان یک مأموریتی وجود دارد و مهم‌ترین فلسفه وجودی سازمان این است که آن مأموریت را تحقق ببخشد. بنابراین خواهش من این است که درباره اینکه در فهم آن مأموریت کجا هستیم و چقدر جلو رفته‌ایم گفت‌وگو کنیم.

در ادامه جلسه رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی گفت:

عنوان مطالبی که ارائه می‌شود "برنامه‌ریزی درسی در مسیر تحول" است و سپس فرایندها و برنامه‌های تحولی سازمان پژوهش را در چهار بخش "کجا بودیم؟"، "به کجا رسیده‌ایم؟"، "چگونه رسیده‌ایم؟"، "برنامه‌های آینده کدامند؟" ارائه می‌شود.

بخش نخست: کجا بودیم؟

در شرایطی که بنده مسئولیت سازمان پژوهش را عهده‌دار شدم، در مسئله تحول، بحث همسوسازی با اسناد تحولی پیگیری می‌شد و نه انطباق با اسناد. همچنین، الگوی بومی برنامه‌ریزی درسی وجود نداشت و معمولاً از الگوهای ترجمه‌ای استفاده می‌کردند اما بنده به عنوان مسئول سازمان در رشته برنامه درسی بومی‌اندیش هستم. اصلاً ماهیت فکری‌ام این است که ما بدون الگوی بومی نمی‌توانیم در داخل کشور تحول ایجاد کنیم.

در زمان ورود بنده، کتاب درسی، محور بود و حالا برنامه درسی محور شده است. آن زمان گروه‌های آموزشی ما موضوع محور بودند و هر موضوع درسی یک گروه داشت و گروه‌های وسیع ترکیبی - مانند آنچه که الآن هست - وجود نداشت. ما الآن برای نمونه حوزه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی را داریم که داخلش چند موضوع وجود دارد و به ترکیبی گرد هم آمده‌اند. این یکی از محسنات برنامه درسی ملی است که به گروه‌های ترکیبی فکر کرده و نه به موضوعات مجزا از یکدیگر.

آن زمان رشته‌های زائد متعدد در شاخه کاردانش وجود داشت، الگوی تحلیل حرف و مشاغل بازار کار نیازسنجی در فنی و حرفه‌ای وجود نداشت، استانداردهای اغلب رشته‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای کهنه بودند، ماده قانونی ۸۲۸ در بحث ساماندهی منابع آموزشی و تقویتی معطل مانده بود، شبکه ملی رشد در وضع کاملاً ابتدایی خودش قرار داشت و مورد بهره‌برداری قرار نمی‌گرفت و جشنواره فیلم رشد و جشنواره کتاب رشد بدون توجه به پیامدهای آنان در آموزش و بسته‌های تربیت و یادگیری به یک عادت سازمانی تبدیل شده بود.

بخش دوم: به کجا رسیده ایم؟

اکنون برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک راهبرد اصلی و مقدم بر تولید هر نوع رسانه انجام می‌گیرد. برخلاف شرایط قبلی که با کمال تأسف و واژه برنامه‌ریزی را از عنوان دفتر هم حذف کردند. بنده مخالف آن تفکر هستم و ما برنامه‌ریزی را اضافه کردیم و الآن داریم با این قاعده کار می‌کنیم.

فطرت‌گرایی توحیدی رویکرد اصلی تولید برنامه است. واژه فطرت‌گرایی توحیدی در برنامه درسی ملی ذکر شده و بنده متعهد به انجام آن هستم. کاری که بنده با کمک همکارانم انجام دادم این است که فطرت‌گرایی توحیدی را در مدل برنامه درسی ارائه کردم.

در یازده حوزه تربیت و یادگیری به علاوه دوره پیش دبستان، راهنمای برنامه درسی تولید شده و خدمتتان تقدیم شده است و الآن در شورای عالی دبیرخانه دارد بررسی می‌شود. به نقش تربیتی خانواده به عنوان یک عنصر اصلی پرداخته شده است و ما در این زمینه از سند تحول بنیادین الهام گرفته‌ایم. بنابراین در همه راهنماهای برنامه درسی معلوم شده که عنصر خانواده چه کاره است و چه باید بکند. مرجعیت علمی و نقش تعلیمی و تربیتی معلم در تولید راهنماهای برنامه درسی مورد توجه قرار گرفته است.

برای کتاب‌های درسی همه دوره‌های تحصیلی رمزینه دسترسی سریع پاسخ انجام شده و یا در دست انجام است و اطمینان می‌دهیم که هیچ خللی در این زمینه به وجود نخواهد آمد. معارف انقلاب اسلامی در تعداد قابل توجهی از کتاب‌های درسی وارد شده است. این دستور صریح مقام معظم رهبری بوده و ما معارف انقلاب را در ۳۰ عنوان کتاب درسی وارد کرده‌ایم و الآن دارد تدریس می‌شود. بخش معارفی کتاب‌ها را هم در سه جلد مدون کرده‌ایم و بنده خدمت آقای وزیر ارسال کرده‌ام.

جشنواره‌های چهارگانه فیلم، عکس، کتاب و تولید محتوای الکترونیکی، با سیاست‌گذاری جدید برنامه‌ریزی و اجرا می‌شود. تعداد ۹۷ رشته کاردانش، بازطراحی و استانداردهایش اصلاح شده است. الگوی تحلیل حرف و مشاغل بازار کار رشته‌های فنی و حرفه‌ای تهیه شده و مبنای نیازسنجی قرار گرفته است. محتوای نشریات مختلف نیز غنی‌سازی شده است.

بخش سوم: چگونه رسیده‌ایم؟

ما الگوهای متعدد برای مواجهه صحیح با واقعیت‌ها را تهیه کردیم که الگوی تدوین برنامه‌های درسی فطرت‌گرایی توحیدی مهم‌ترین آن‌هاست. این الگو با الگوهای دیگر تفاوت ماهوی

دارد. اگر الگوهای دیگر را هم رشته‌های بنده ترجمه کرده‌اند، بنده ترجمه نکرده‌ام بلکه تولید کرده‌ام. بنده در جلسات علمی دانشگاه علامه طباطبایی در کنار دو داور از این الگو دفاع کردم و این الگو امتیاز خودش را کسب کرده است منتها آن را به سازمان آوردیم و قدری بومی و عملیاتی‌تر کردیم.

ما سعی کرده‌ایم با الگوی تدوین برنامه‌های درسی فطرت‌گرایی توحیدی در این راه حرکت کنیم. شوراهای کمیته‌های برنامه‌ریزی درسی متعددی را تشکیل دادیم. با حوزه علمیه قم مرتبط شدیم و نمایندگان از آنجا در شوراهای ما عضویت پیدا کردند و الآن هم عضو هستند. از طریق کارگاه‌های آموزشی و جلسات هم‌اندیشی سعی کردیم وفاق فکری و عملی لازم ایجاد شود. بنده در قریب به ۹ کارگاه آموزشی خدمت همکاران بوده‌ام و راهنماهای برنامه‌های درسی مولود آن کارگاه‌ها و جلسات است. با سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی و تربیتی متعددی مرتبط شده‌ایم و از ظرفیت آنان در غنی‌سازی و تولیدات بهره برده‌ایم.

بخش چهارم: برنامه‌های آینده کدامند؟

از برنامه‌هایی که ما برای آینده مد نظر داریم؛ تولید الگوها و راهنماهای برنامه تدوین و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری است.

راهنماهای برنامه درسی بخشی از کار است و کار مکمل این است که بسته تربیت و یادگیری تولید کنیم. همکاران ما برای سال ۱۴۰۱ مشغول همین امر هستند تا نمونه‌هایی را تولید کنند.

برنامه دیگر ما تولید بسته‌های تربیت و یادگیری برای دوره پیش دبستان است. با ابلاغ اخیری که حضرتعالی به بنده لطف کرده‌اید ما کمیته‌ای که داشته‌ایم را بازسازی کرده و افراد بیشتری را دعوت کرده‌ایم و این کار را به سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک مرتبط کرده‌ایم. از همین رو برای مهر ماه پیش رو چند نمونه بسته خدمتتان تقدیم خواهیم کرد.

تداوم تولید محتواهای الکترونیکی تعاملی در برنامه‌های درسی از دیگر برنامه‌های ما است. الآن حدود ۲۰۴ عنوان تولید شده و بقیه‌اش هم در دست انجام است. در این زمینه بیشتر با یکی از شرکت‌های دانش‌بنیان که در اصفهان قرار دارد مرتبط هستیم. متأسفانه تدوین الگوی چند تألیفی را انجام نداده‌ایم و این را جزو برنامه‌های خود می‌دانیم. موضوع تدوین الگوی چند تألیفی از جمله کارهایی است که کارهای دیگر نگذاشت به آن پردازیم. یک قدمتی را فراهم کرده‌ایم ولی خود الگو هنوز تدوین نشده است. برنامه دیگر ما شناسایی مسائل اساسی جامعه است که در این ارتباط هم فعلاً نقص داریم. یکی از این مسائل، پیر شدن جمعیت

و برنامه‌ریزی برای مواجهه با آن است. برنامه‌های درسی باید در دانش‌آموزانی که فردا پدر یا مادر خواهند شد ایجاد نگرش کند تا آنان به افزایش جمعیت کمک کنند. ما همچنین در بررسی ابعاد تربیتی و کاربردی کتاب‌های درسی دچار نقص هستیم. در موضوع علم نافع در ارتباط با کتاب‌های درسی هنوز مشکل داریم و این جزو کارهای مانده ما است که بنا داریم انجامش دهیم. یعنی کتاب‌های درسی موجود ما کاربردی شوند و به درد ما بخورند.

ما اجرای آزمایشی برنامه‌های درسی و بسته‌های یادگیری را قبل از اجرای سراسری مد نظر داریم و این جزو کاستی‌هایی است که باید در آینده انجامش دهیم. بازاندیشی و تدوین الگوهای مؤثر در درج معارف انقلاب اسلامی و اسناد لانه‌جاسوسی در کتب درسی، یکی دیگر از برنامه‌های ما است. مجلس شورای اسلامی این موضوع را مرتب دارد پیگیری می‌کند و از ما درباره درج اسناد لانه‌جاسوسی در کتب درسی گزارش می‌خواهد. این موضوع مبنای قانونی دارد و ما هم موظف هستیم که انجامش دهیم.

از دیگر برنامه‌های ما، تدوین برنامه‌های عملیاتی جهت اجرای زیرنظام برنامه درسی است. البته زیرنظام هنوز به طور رسمی به ما ابلاغ نشده ولی ما چون از مواردش اطلاع داریم بخشی از آن را انجام داده‌ایم و بخش دیگرش را هم انجام خواهیم داد.

چالش‌هایی که برای آن‌ها چاره‌اندیشی شد

در بخش دیگری از این نشست مدیران سازمان پژوهش گزارشی از مأموریت‌ها و فعالیت‌های حوزه مدیریتی‌شان ارائه کردند. دکتر علی محبی در این بخش بیان کرد:

نقشه کلان برنامه‌ریزی درسی زیر نظر آقای دکتر ملکی در شش گام آماده شده است که اولین گامش همین راهنماهای برنامه‌های درسی است که تدوین شده است.

ما همچنین با چالش‌هایی در وزارتخانه و در سازمان مواجه بودیم که دکتر ملکی به زیبایی برای این چالش‌ها چاره‌اندیشی کردند. از جمله این چالش‌ها، تغییرات در کتب درسی بود که معمولاً ما زیر سؤال می‌رفتیم که چه کسی این تغییرات را ایجاد کرده و آیا سلیقه‌ای است یا نه. از این رو شیوه‌نامه تغییر کتاب‌های درسی نگاشته شد که براساس آن، فرآیند تغییرات کتب درسی و افراد تغییردهنده مشخص باشند. با وجود این شیوه‌نامه می‌شود گفت که دیگر اگر تغییراتی صورت می‌گیرد مبنای کارشناسی و دقیق علمی دارد.

چالش دیگری که ما با آن مواجه بودیم بحث اشکالات ویرایشی بود که مطرح می‌شد و الحمدلله سازمان با تدوین شیوه‌نامه ویرایش محصولات سازمان این چالش را هم رفع کرد.

عضویت صاحب‌نظران در شوراهای سازمان پژوهش

بعضی از دوستان در جلساتی که برگزار می‌شد سازمان پژوهش را به این متهم می‌کردند که محدود به یک عده خاص است و آن‌ها درباره امور سازمان تصمیم‌گیری می‌کنند، در حالیکه اکنون با آیین‌نامه‌ای که با امضای آقای دکتر ملکی برای گروه‌های آموزشی ابلاغ شده است حدود ۲۰ فرد مسلط و صاحب‌نظر از ۵ تخصص تعلیم و تربیت عضو شوراهای ما شده‌اند و به همکاران ما کمک می‌کنند.

یک اشکال هم وجود داشت که حقیقتاً ما را قدری رنج داد. بنده وقتی وارد سازمان پژوهش شدم توقع این را داشتم که مجموعه وزارتخانه کاملاً به کمک سازمانی بیاید که به تعبیر مقام معظم رهبری، قلب آموزش و پرورش است. جناب‌عالی در خیلی جاها مساعدت کردید اما در مورد بدنه ستادی جناب‌عالی این احساس در بسیاری جاها وجود نداشت که این‌ها در جهت تحقق اهداف سازمان با ما هم‌راستا هستند و ما را کمک می‌کنند. گاهی اوقات حتی عکس این را هم دیدیم.

برای افت تحصیلی ناشی از کرونا باید چاره اندیشید

دکتر حسین سوزنچی، مدیرکل دفتر تألیف کتاب‌های درسی آموزش عمومی و متوسطه نظری نیز بیان کرد:

مسئله‌ای که زمین مانده و باید در همین دولت تکلیفش مشخص شود؛ بحث وضعیت برنامه‌ریزی درسی دانش‌آموزان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ است. طبق آمارهای جهانی که اعلام می‌شود دنیا در این مدت یک افت تحصیلی ناخواسته داشته و قطعاً وضعیت کشور ما هم همین‌طور است، اما نمرات ما به خاطر تقلب و آزمون‌های غیر حضوری بالاتر رفته که این یک بحران است و ما باید برایش فکر کنیم.

الآن در محور برنامه درسی دو دیدگاه کاهش یا تلفیق مطرح شده است. سازمان پژوهش در سال قبل دیدگاه کاهش را در پیش گرفت، و دیدگاه تلفیق هم در این بازه زمانی شدنی نیست. به اعتقاد من یک دیدگاه سوم هم وجود دارد که آن دیدگاه کمک گرفتن از خانواده‌هاست. در دوران پسا کرونا بسیاری از مادران به خصوص در دوره ابتدایی توانستند معلم شوند و این پتانسیل مهمی است که کاملاً مورد غفلت قرار گرفته است. بنابراین ما می‌توانیم معلمان بالفعل در خانه را به کار بگیریم و مشارکت‌شان را هدایت کنیم.

لزوم توجه به برنامه درسی پنهان

محور بسیار مهم دیگر، مسائل حوزه تربیت است. در اینجا بحث برنامه درسی پنهان مطرح می‌شود. به هر حال دانش‌آموزان در مدرسه با هم تعامل و ارتباط برقرار می‌کنند و این تعامل برای‌شان رشد اجتماعی به همراه می‌آورد بنابراین باید برای برنامه درسی پنهان اندیشید و به مسئله تربیت دانش‌آموزان کمک کرد.

معضل خیلی مهم دیگر جبران عقب‌ماندگی است. ما حق نداریم به معلم فشار آنچنانی وارد کنیم. معلمان ما در ایام کرونا دو دسته شدند. یک عده رفتند و خوابیدند که من معتقدم اقلیت بودند و یک عده دیگر واقعاً کار کردند. می‌خواهم بگویم اکثریت معلمان ما تلاش‌های همیشگی خود و چه بسا تلاش‌های بیشتری نسبت به گذشته انجام داده‌اند و اگر مشکلی وجود دارد و احیاناً افت تحصیلی ایجاد شده است نباید انگشت اتهام را به سمت معلم ببریم و نباید برای جبران عقب‌ماندگی به معلمان فشار وارد کنیم.

تاکید بر تقویت حکمرانی و اصل مشارکت

افشار بهمنی، مدیرکل دفتر آموزش فنی و حرفه‌ای و کار دانش نیز خطاب به وزیر آموزش و پرورش گفت:

آذر سال ۱۳۹۸ به همراه دکتر ملکی در یک نشست تخصصی خدمت شما رسیدیم که در آن نشست آقای دکتر ملکی براساس مطالعات چند ساله خودشان در عرصه برنامه درسی دو رویکرد را ارائه کردند که یکی طراحی دوره تحصیلی فنی و حرفه‌ای و کاردانش مبتنی بر آموزش عمومی و دیگری التزام تغییر شاخه کاردانش بود. بعد از آن تاریخ ما به مدت ۱۵ ماه با مشارکت معاونت متوسطه و دستگاه‌های اجرایی متولی و پیشنهاددهنده، مطالعات و کارهایمان را انجام دادیم اما حجم مسائل انباشته شده‌ی دو شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش مانع از ایجاد یک وفاق، هم‌افزایی و هم‌گرایی شد. دلیل اصلی‌اش ضعف اساسی در حکمرانی این آموزش‌ها بود.

جناب‌عالی به درستی شورای راهبری فنی و حرفه‌ای را تشکیل دادید اما متأسفانه یک جلسه هم با حضور خود شما تشکیل نشد. ما از آن زمان سعی کردیم رشته‌های کاردانشی که حدود ۱۰ سال به هیچ‌کدام از ابعادشان توجه نشده بود را به صورت فشرده بررسی کنیم. تا بهمن و اسفند سال گذشته ۷۹ رشته را سامان دادیم و ابلاغ کردیم و بعد به جایی رسیدیم که از نهادها و دستگاه‌ها خواهش کردیم که ما خودمان کمک کنیم تا استانداردهای شغلی که وظیفه آنهاست را بنویسیم. متأسفانه نمی‌توانستند این کار را انجام دهند.

در این شرایط خوشبختی بنده این بود که این دو سال همزمان شد با فهم عمیق آقای دکتر ملکی در حوزه برنامه‌ریزی درسی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و نیز توجه اعتقادی عمیق آقای دکتر حاجی میرزایی برای توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.

آقای دکتر حاجی میرزایی، در جلسه‌ای که ۱۵ آبان سال ۱۳۹۹ با حضور شما در سازمان پژوهش برگزار شد، به پیشنهادهای مطرح شده عنایت ویژه‌ای نشان دادید و برخی امور با همت شما پیگیری شد. در آن جلسه به اصل مشارکت تاکید کردید ولی متأسفانه به دلیل ضعف در حکمرانی، بعضی از حوزه‌های مشارکت به بیراهه می‌رود. عذرخواهی می‌کنم ولی ما نباید در مشارکت وا داده شویم. ما نباید تفاهم‌نامه را ببندیم ولی سازمان پژوهش هیچ اطلاعی نداشته باشد. این مشارکت باید دو طرفه باشد.

محمد ابراهیم محمدی مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی در ادامه افزود:

آقای دکتر ملکی یک حرکتی را شروع کرده‌اند که من فکر می‌کنم بعدها مشخص می‌شود "تحول در انقلاب آموزشی" است. این تحول به گونه‌ای شد که هم مطالعات را جدی‌تر کرد و حرکت‌ها را در مسیر راهبردها دقیق‌تر کرد و هم زمینه را برای هم‌افزایی، مردمی‌سازی و مشارکت بیشتر کرد. همچنین، این حرکت اوضاع را به نفع دانش‌آموز سامان داد.

زمانی از بیرون می‌آمدند و التماس می‌کردند که در کتاب درسی برای دانش‌آموز پیامی داشته باشند، اما امکانش نبود، در حالی که الان سفره پهن است. من اسمش را "سازمان با درهای باز" می‌گذارم و معتقدم که این رویه به نفع دانش‌آموز و مبتنی بر استانداردهاست.

در گذر همین اتفاق، قرار است در سال آینده هر درس کتب درسی یک رمزینه داشته باشد. اتفاق دیگری که رخ داده این است که شبکه رشد بر اثر مطالعه، تعمق و بازاندیشی، از حالت یک شبکه ایستا به یک پایانه دانشی تبدیل می‌شود. مجلات رشد یکی از میراث‌های ماندگار این نهاد تعلیم و تربیت است که در کل خاورمیانه بی نظیر است. این مجلات در ایام کرونا با قوت منتشر و توزیع شد و به دست دانش‌آموزان رسید. این مجلات الآن اولاً راهبرد دارند که تحت نظر استاد ملکی افق آینده را مشخص می‌کند و ثانیاً برای اولین بار دارد به صورت چندرسانه‌ای ارائه می‌شوند. یعنی مجلات هم خوانشی، هم دیداری و هم شنیداری هستند.

جشنواره‌های رشد ما گاهی اوقات دچار فقر هویت می‌شدند ولی الآن خوشبختانه افق و راهبرد این جشنواره‌ها مشخص شده است، به همین خاطر الآن بخشی از چشمه‌های تأمین محتوای

کتاب‌های درسی، جشنواره تولید محتوای الکترونیکی و بخشی از آن جشنواره فیلم رشد است.

یک دغدغه بسیار مهم در سازمان وجود دارد که بحث عملیاتی‌سازی مصوبه ۸۲۸ و سامان بخشی به منابع مکتوب و غیرمکتوب است. خوشبختانه برای اولین بار، شیوه‌نامه اجرایی این مصوبه به تصویب رسید و ما الآن ادعا می‌کنیم که در کل کشور، این سامانه به عنوان عیار کار است، و از آن گذشته ما آمادگی خودمان را اعلام کرده‌ایم که کتاب‌ها قبل از چاپ نشان استاندارد بگیرند تا به آن‌ها اعتبار بخشیده شود.

به طور کلی نظر من این است که یک تحول دارد در سازمان رخ می‌دهد که مؤلفان مختلف در این تحول نقش داشته‌اند. فکر می‌کنم سال آینده تحصیلی، سال تحول در مسائل آموزشی است.

توسعه سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی

در ادامه احمدرضا امینی، مدیرکل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی، گفت:

تا قبل از سال ۱۳۹۴، عملیات تولید و توزیع کتاب‌های درسی به صورت سنتی انجام می‌شد و از سال ۱۳۹۴ تاکنون، سامانه فروش

و توزیع مواد آموزشی به مرور توسعه پیدا کرده و امروز عملیات ثبت سفارش و توزیع کتب درسی همه پایه‌ها و دوره‌های تحصیلی از طریق این سامانه انجام می‌گیرد.

از مزایای اصلی این سامانه می‌توان به متناسب‌سازی تولید و توزیع اشاره کرد. ما قبلاً تولید بیش از اندازه داشتیم در صورتی که نیاز واقعی ما این‌قدر نبوده است ولی الآن در این زمینه متناسب‌سازی صورت گرفته است. همچنین شفافیت مالی صورت گرفته و گردش‌های مالی مازاد، حذف شده است.

ما با حمایت‌های جناب آقای وزیر و تیم اقتصادی دولت، توانستیم در چند سالی که تحریم‌های ظالمانه وضع شده بود، کاغذ کتاب‌های درسی را با ارز ترجیحی تأمین کنیم و این باعث شد که قیمت کتاب درسی در یک سطح متعادل نگه داشته شود و افزایش پیدا نکند.

سامانه سیدا به تازگی باز شده و به مردم اطلاع‌رسانی شده که پایه‌های اول، هفتم و دهم می‌توانند در این سامانه کتاب سفارش دهند، اما بنا بر پالایشی که ما کرده‌ایم خطاهای زیادی در اطلاعات وارد شده در این سامانه وجود دارد که نیاز به پیگیری دارد تا ان شاء الله مشکلی در این زمینه وجود نیاید.

کوچک سازی سازمان امر مثبتی نیست

حبیب‌الله مهری مدیرکل امور اداری و پشتیبانی سازمان بیان کرد: وقتی مقام معظم رهبری می‌فرمایند سازمان پژوهش قلب آموزش و پرورش است بنده این‌طور فهم می‌کنم که همه ما موظف هستیم این قلب را هر چقدر که می‌توانیم تقویت کنیم تا بتواند وظیفه قلب بودن خودش را به نحو احسن انجام دهد. دولت همیشه شعار می‌دهد که ما دنبال کوچک‌سازی دولت هستیم ولی به نظرم بحث کوچک‌سازی سازمان همیشه بحث مثبتی نیست. الآن ساختار سازمان، ساختار متناسب با مأموریت‌ها و وظایف نیست. همان‌طور که الآن دکتر سوزنجی فرمودند در بسیاری از گروه‌های درسی و جاهای مختلف با فقر نیروی انسانی مواجه هستیم و نمی‌توانیم نیرو جذب کنیم زیرا ساختارمان اجازه نمی‌دهد. به نظرم این مسئله جای تأمل بیشتری دارد. در رابطه با استان‌ها، به نظر من حذف معاونت پژوهشی استان‌ها یک موضوعی بود که جای بازنگری دارد و می‌شود با تأمل بیشتری به آن نگاه کرد چون به هر حال معاونت‌های پژوهشی استان‌ها بازوی سازمان پژوهش بودند.

معتقدم که باید دستوری داده شود تا اگر سازمان پژوهش دست روی هر نیرویی از آموزش و پرورش گذاشت آن نیرو را به سازمان بدهند.

نقطه اصلی همه تحولات، برنامه درسی است

در ادامه دکتر محسن حاجی میرزایی وزیر آموزش و پرورش ضمن تقدیر تشکر از زحمات رئیس و مدیران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی بیان کرد:

ان شاء الله تلاش همه دوستان موجب تحول در نظام تعلیم و تربیت شود. من با همه وجودم باور دارم که نقطه اصلی همه تحولات در آموزش و پرورش، برنامه درسی است و به شدت هم از وضع برنامه درسی ناراحت و نگران هستم. تصور می‌کنم یک سازمان با چهار دهه فعالیت نباید در حوزه برنامه درسی در اینجایی باشد که الآن هست.

آبشخور نظام جذب معلم، نظام تربیت معلم و نظام ارزشیابی ما همین برنامه درسی است و آن برنامه‌ای که برای تربیت دانش‌آموزان ضروری است باید در سازمان پژوهش طراحی و تمهید شود و بقیه باید در جهت آن تمهید حرکت کنند. لذا قطعاً به این مومن هستیم و حاضر هستیم هر تلاشی برای تقویت این کار انجام دهیم.

تحول موضوعی نیست که بشود به تأخیرش انداخت

قبلاً هم خدمت آقای دکتر ملکی عرض کرده‌ام که این کاری نیست که بشود آن را به تأخیر انداخت. ممکن است ابتدای این کار یک مقدار دشوار و پیچیده باشد و لازم باشد یک فرآیندی را طی کنیم تا به تحول برسیم ولی ما باید برای سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ هم حرف داشته باشیم. ما به نسل فعلی دانش‌آموزان هم مدیون هستیم بنابراین باید ورود و مداخله کنیم تا در این زمینه توفیقاتی به دست آوریم.

در این جلسه حرف‌های خوبی زده شد و کارهای خوبی آغاز شده است و ان شاء الله خداوند توفیق بدهد که این کارها به نتیجه برسد. در مورد ارتباط افقی که به آن اشاره کردید خیلی تعجب می‌کنم که قبلاً نبوده است زیرا فهم من از برنامه‌درسی این است که یک نظام تار و پودی است و بین حوزه‌های یادگیری و دانش عمومی که افراد باید ببینند و قابلیت‌هایی که باید ایجاد شود، باید چفت و بست وجود داشته باشد و همه این‌ها در یک شبکه‌ای از تحولات با هم ارتباط داشته باشند. توقع وجود دارد که این امر مهم ایجاد شود.

ما جامعه‌پویایی داریم و دائماً با مسائل جدیدی روبرو می‌شویم. به مسئله‌پیری و کهنسالی جمعیت اشاره کردید و ممکن است مسائل دیگری هم وجود داشته باشد. ما باید بتوانیم متناسب با اقتضائات زمان، واکنش‌های سریع و عمیق داشته باشیم. کرونا پدیده‌ای بود که پیش‌بینی نمی‌شد ولی آمد و بساط همه را به هم زد. در این شرایط درجه شایستگی مجموعه‌ها به توانایی‌شان برای کنش با این پدیده ناشناخته بود.

از پتانسیل خانواده‌ها برای آموزش استفاده کنیم

موضوع افت تحصیلی در دوران کرونا که به آن اشاره شد موضوع بسیار مهمی است و شاید یکی از جاهایی که باید به این موضوع فکر کند خود سازمان پژوهش است که باید طراحی راهگشا داشته باشد. بنابراین خواهش من این است که در سازمان پژوهش هم به این موضوع فکر کنید تا اگر لازم است طرحی نو برای رفع این معضل داشته باشیم. موضوع پتانسیل خانواده‌ها یک موضوعی است که بنده از همان ابتدا به آن اشاره کردم. من مکرر گفتم که خانواده در دوران کرونا تبدیل به دستیار معلم شد. ما برای آموزش خانواده‌ها فعالیت‌های مختلفی انجام دادیم و خوشبختانه مثمر ثمر واقع شد.

در اجلاس وزرای آموزش و پرورش کشورهای جهان تصریح شد که کرونا برای ما روشن کرد که مدرسه و معلم جایگزینی ندارند و هیچ نمایشگر و هیچ صفحه نمایش و هیچ فضایی نمی‌تواند جایگزین مدرسه و معلم شود. در دوران کرونا خیلی از مشاغل از بین رفتند و در مورد آینده هم پیش‌بینی می‌شود که خیلی از مشاغل اهمیت خود را از دست بدهند اما به نظر من معلمی و مدرسه دوباره زنده شد.

میزان بلوغ یک مجموعه به قدرت ترکیب شدنش است

من اعتقاد دارم که هر چیزی یک ارزش مستقل دارد ولی آنچه که از ارزش مستقل هر پدیده اهمیت بیشتری دارد این است که آن‌ها کنار هم قرار بگیرند و یک کل ارزشمند بسازند. همه ما در خلق نتایج ترکیبی ضعیف عمل می‌کنیم و توانایی این کار را کمتر داریم اما باور من این است که هر کس از مناسبات معیوب می‌نالد باید از خودش شروع کند.

میزان بلوغ یک مجموعه، قدرت ترکیب‌شوندگی‌اش با بقیه است. هر چقدر راحت‌تر و هموارتر بتواند با بقیه عناصر و اجزا ترکیب شود، خالق اثرات پایدار و مهم‌تری خواهد شد. بنابراین ما برای

حل مسائل مربوط به آموزش و پرورش باید کرنش و تواضع کنیم و همدلی بخریم.

من فکر می‌کنم که ما برای تقویت فرهنگ سازمانی همکاری، باید سرمایه‌گذاری کنیم و باید از برخی رویکردهای شخصی خود بگذریم تا بتوانیم همکاری بهتری داشته باشیم. البته این یک توصیه است، و یک اشکال اساسی‌تر وجود دارد و آن اشکال این است که ما در احراز مسئولیت‌ها خوب عمل نکرده‌ایم. احراز مسئولیت یعنی شما مسئولیت‌ها را به گونه‌ای توزیع کنید که هیچ تداخل اشتراکی نداشته باشد و مرزها و مفصل‌بندی‌هایش روشن شده باشد. این اتفاق نیفتاده است ولی این مشکل را می‌شود حل کرد و ما با رفتارهایمان می‌توانیم دیگران را به سمت کار مناسب‌تر سوق دهیم.

در تغییر ساختار وزارتخانه دخالتی نداشته‌ام

ساختار سازمانی طراحی شده مورد رضایت هیچ‌کدام از معاونت‌ها نیست و از همه معاونت‌ها کم شده است. این تصمیم دولت نبوده بلکه بنا بر اجرای قانون چنین اتفاقی افتاده است. ممکن است که کاستن از معاونت‌ها خوب انجام نشده باشد. بنده مدعی خوب انجام شدنش نیستم زیرا دخالتی در انجامش نداشته‌ام.

زمانی که بنده به وزارتخانه آمدم گفتند که باید یک تغییر ساختار اتفاق بیافتد و من گفتم ترجیحم این است که در دوره مسئولیت من تغییر ساختار ایجاد نشود. بعد گفتند این تغییر ساختار به تأیید همه معاونت‌ها رسیده است و بنده به همین اعتبار آن را تأیید کردم اما بعد از معاونت‌های مختلف به بنده گفتند که ما در این تغییر ساختار دیده نشده‌ایم. بعد فهمیدیم که اطلاعات دقیق نبوده است. در حال حاضر در این فرصت محدود نمی‌شود وارد این کار شد ولی دست شما در حوزه ستاد باز است. هر چقدر که فکر می‌کنید اقتضای کار است و برای پیشرفت کار لازم است، ساختار را توسعه دهید و من هم حمایت می‌کنم.

در زمینه QR Code کار خوبی انجام شده است

رمزینه‌های سریع پاسخ (QR Code)، کار بسیار بزرگ و خوبی است و در شرایط فعلی کمک زیادی می‌کند، اینکه فرمودند از الگوی بومی استفاده می‌شود نیز خیلی خوب است. ما در الگوی بومی باید یک حرف بالای حرف دنیا بزنیم. یعنی باید تجربه دنیا را عمیقاً فهم کنیم و بعد آنچه که لازم است را به آن اضافه کنیم و اسمش را الگوی بومی بگذاریم.

ما از نظر آرمان‌ها با بسیاری از کشورهای دنیا متفاوت هستیم. ما دنبال دانش‌آموز مطلوبی هستیم که در سند تحول بنیادین تعریف شده است. دنیا ممکن است دغدغه‌های ما را نداشته باشد و دنبال یک نوع تربیت خاص دیگر باشد. این یک وجه کار است و وجه دیگرش تکنیک کار است. دنیا برای اینکه دانش‌آموزش را سکولار بار بیاورد یک تکنیک دارد که شاید ما برای موحد بار آوردن دانش‌آموزان خودمان بتوانیم از آن تکنیک استفاده کنیم.

تمام معلمان در شبکه رشد حضور داشته باشند

ما یک میلیون معلم داریم و شبکه ملی رشد باید این معلمان را تغذیه کند. مطلوبش این است که هر یک میلیون معلم ما روی شبکه رشد باشند. این یک هدف‌گذاری مهم است که باید به سمتش برویم تا این کار انجام شود.

یادداشت:

Handwriting practice lines consisting of multiple horizontal dashed lines for text entry.

تهران | خیابان کریمخان | خیابان ایرانشهر | ساختمان شماره ۴ آموزش و
پرورش | سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی | کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ | نمابر: ۸۸۳۰۹۲۶۵ | سایت: www.oerp.ir